CENTRA-LISTA

VII. ÉVFOLYAM. 1943. DECEMBER HÓ 1. SZÁM.

CENTRALISTA

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. Papp György.
SZERKESZTI ÉS KIADJA:
A Budapesti Növendékpapság Magyar Egyházirodalmi Iskolája.

Kézirat gyanánt.
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, IV., Prohászka Ottokár-utca 7.
Telefon: 383—141.
Megjelenik minden tanévben kétszer: decemberben és júniusban.
Évi előfizetési díj: 3.50 pengő.
A m. kir. postatakarékpénztári csekkszámla száma: 25,219.

*

Tisztelettel kérjük az elmaradt előfizetések mielőbbi megküldését.
A címváltozást tisztelettel kérjük bejelenteni.

TARTALOM

A régi mécsesek. Irta: *Dr. Marczell Mihály* . 3
Vezess sugárzó Fény. *Timkó Imre* fordítása 6
Tisztelendő Testvérek! *Dr. Leopold Antal* elmélkedése . . 7
Az élőlények hódolata Isten előtt. *Urbán László* verse . . 10
Hírek a szemináriumból. Irta: *Megyer Jenő* 11
Az egyetemről 15
Számadás a „Nemes Iskola" életéről. Irta: *Bálint József* titkár 16
Zenekarunk meg a kamarakórus. Irta: *Szarka András* . . 18
A Görög Kör. Irta: *Barna Miklós* 19
Itthonról. Irta: *Megyer Jenő* 20
A Ház éneke. *Békés Géza* verse 22
Elaluszik a püspöki gyertya. Irta: *Dr. Marczell Mihály* . . 23
Frankl Vilmos központi növendékpap. Irta: *Király József* . 24
Rektor Atyánk pápai prelátus lett. Irta: *Lengyel Ferenc* . 27
Változások munkakörben és címben 27
Halottaink 29
Új centralista munkák 30

Az esztergomi főegyházmegvei hatóság 3268—1937. sz. engedélyével.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

CENTRALISTA

1943 DECEMBER

Illésy: Galambos Mária.

A RÉGI MÉCSESEK

Irta: *dr. Marczell Mihály,* a Központi Papnevelő Intézet kormányzója

Minden mécsnek az a természete, hogy olajat öntenek díszes tartójába és tüzet lobbantanak viaszból készült kicsi hajócskáján. Ezt a tüzet valahonnan emberek hozzák. Igen gyakran a családi szentély tűzhelyéről lobbantják, majd néha-néha szélesebb keretű rokonság szentélyéből kerül ki a kis mécses melle, és a legritkább, de legszentebb eset az, amikor az örökmécs tüzéből hozzák a lobogó lángot.

Minden papnevelő intézetet az jellemez, hogy a háznak középpontját a mi Urunk Jézus Krisztus szentélye alkotja, és az előtte lobbanó parányi mécs jelképes hódolat az ég és föld Ura előtt. Ezt a szent tüzet a nagyszombaton csiholt tűzből lobbantják, és az Egyház szent elgondolása szerint a jövő szolgálatára rendelt papi nemzedék élő mécsesét is erről a szent mécsről gyujtják lobogóvá.

Ez a szent tűzgyujtás volt, van és marad. Szinte szentül igazolja, hogy ég és föld elmúlnak, de az Úr igéi el nem múlnak. Mindig lesznek a földi életben hivatott lelkek, akik az örökmécs tüzétől lélektüzet kapva világítók lesznek Isten szent országában. Lehet, hogy egyesek kis körzetben szórják az Úr fényét, akadnak mások, akik nagyobb, magasabbra csapó lánggal lesznek az élet fáklyáivá, és ha valakit arra a kivételes szolgálatra hív az Úr, hogy hatalmasan lobogó, szinte országot bevilágító tűzcsóvává erősödjék, az se hivalkodjék nagyszerű munkájával, mert ezt a lélektüzet is az örökmécs szerény lobbanása gyujtotta.

Aki a Központi Szeminárium gyönyörűséges oltára mellől került az életbe, az igen gyakran visszagondol arra, mi mindent kapott ezen a szent helyen, mi mindent kellett értékesítenie a jövő életben.

Nem nagyon nehéz visszagondolni arra gyöngébben pislákoló életmécseknek, hogy mi mindent szereztek a mi drága kápolnánk gyönyörű világában az Úr oltára mellől. Ezek az öregedő mécsek jól tudják azt, hogy áldott lelkű nevelők, életutat mutató tanítások, tudományos irányt követelő tanulmányok, elmélyedő elszerényedések, áhítatos imádságok és mindenekfelett az Egek Urának égcsordította kegyelme termelte ki azt a csodás életolajat, amely lehetővé tette az életmécsnek fellobbanását. Saját élettapasztalatunkból állíthatjuk, hogy boldog kispap korunkban nem is tudtuk, hogy ennyi összetevőből préselődik ki a Krisztus élő mécsesét tápláló olaj. Az az otthon, amelyben éltünk, mindent elkövetett, hogy erre a csodás ébredésre felébredjünk, de az ifjú ember lelke nehezen tud ahhoz az igazsághoz elérkezni, amely szerint lélektartalmának értékeit több irányból jövő

csodás indítások telítik. De ez nem is baj. Mert a Mindenható szent elgondolása szerint olyan szent táj a lélek, amelyet csordulásig telít emberi és isteni élethatás, és a csordulásig telt lélek lassan rádöbben arra, hogy a több irányból vett behatások tulajdonképen életlobbanásának szent lehetőségét biztosítják.

Sohasem volt könnyű és természetszerűleg ma sem kisjelentőségű a lélek értékeinek összegyüjtése. Ahhoz, hogy a mindenható Úr előtt égi méccsé nemesedjék az ember, sok alakító, tisztító és felhasználó munkára van szükség. A papnevelő intézet és a Központi Szeminárium különleges feladatának tekinti, hogy annyi emberi és kegyelmi behatást juttasson a növendékek lelkébe, hogy azok a későbbi szolgálatban, mint az Úrnak választottai, lángoló lélekkel tudjanak fényközépponttá alakulni. Nagyon elhibázott gondolat volna, ha a Központi Szeminárium olyan módon értelmezte volna vagy értelmezné hivatottságát, hogy valami különleges emberi értékelések folytán nagyobbá, erőteljesebben lobbanó méccsé akarná magát felerőszakolni és ennek a nagyobbá tett fényközéppontnak gyüjtő idejévé alkotná a Központi Papnevelő Intézet évsorozatát. A régi mécsek négy évig telítették szerény tartályukat. Ma hat évet szentel életkialakításukra a pápai döntvény alapján rendelkezést adó magas püspöki kar. Igaz ugyan, hogy ez a kiszélesítés inkább a tudományok elmélyítését szolgálja, de a hat éven át folyó visszahúzódó élet a lelki nemesedésnek és kicsiszolódásnak is nagyobb lehetőséget biztosít.

Ha az öregedő életmécsesek visszalobbanó fénnyel a multat nézik, akkor rádöbbennek arra, hogy amilyenné alakult papi életük, olyanná lett fényszóró hivatásuk.

Igen gyakran halljuk és szent igazságnak tanítjuk, hogy a papi munkát tulajdonképen a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmi ereje indítja. Azt is jól tudjuk Szent Pál szavaiból, hogy a papnak munkájára a termést hozó áldást a Mindenható adja. Azonban azt sem lehet tagadni, hogy Isten kegyelmét bőségesebben veszik azok az életmécsek, amelyek évek során áldozatosan dolgoztak azon, hogy tisztult fénnyel világítsanak a mi Urunk Jézus Krisztus színe előtt. Ezek az életmécsek, akár káplánszobában vagy plébánosi otthonban vagy katedrán szórják fényüket, mindig és mindenütt Krisztus élő sugárzói.

A szerény elhivatottság csak emberek szemében kisebb jelentőségű. Az a munka, amelyet az ember káplani vagy hitoktatói szolgálatban tölt, sokszor szentebb és nagyobb értékű, mint amit magas hivatal betöltésénél teljesít. A tapasztalat azt is mutatja, hogy nem azok lesznek az Úr legkiválóbb szolgái, akik emberi nagyság és emberi értékek felértékelésében tündököltek, hanem azok a szerények és alázatosak, akik Isten kegyelméből akartak szolgálatra jelentkezni.

És miért van mindez így?

Egyszerűen azért, mert az Isten kegyelme megemeli az alázatosakat és megalázza a gőgösöket. Aki a papnevelés évein keresztül minden percét arra szentelte, hogy testi-lelki erőit nemesebbé és Isten szolgálatára készségesebbé alakítsa, annak megadta a Mindenható azt a kegyelmet, hogy lepergő évei alatt hűséges szolgája lehetett a mi Urunk Jézus Krisztusnak. Örömmel kell megállapítani, hogy a hátra világító fénycsóva olyan embereknek, áldozatos lelkeknek sorozatát vonja tiszta fénybe, akik hosszú évtizedeken keresztül kisebb vagy nagyobb területen az Úr hűségeseinek bizonyultak. Ez a hűség pedig nemcsak abban áll, hogy hangos szóval, hivatott tollal álltak az Egyház szolgálatában, hanem abban is, hogy lelkipásztori szeretettel, áldozatos munkával sorakoztak a lelkek közvetlen nemesítésére. Azt jól tudom, hogy akiket nagyobb tehetséggel áldott az Isten, azoktól többet is várt a szolgálat területén. De az is biztos, aki kisebb talentumszámmal, de nagyobb lelki gazdagsággal telített, az az élet területén emberlelkeket világító, szeretettüzet lobbantó és kereső lelkeket Istenhez juttatóvá nemesedett.

Jó erre visszagondolni akkor, amikor az élet zenitje után az alkonynemzedék kapujánál kopogtat az ember. Jó erre visszagondolni azért is, hogy útmutatást adjon azoknak, akik a jelen életben gyüjtik drága mécsük éltető olaját. Az első csak azért fontos, hogy a gyöngébben pislákoló, öregedő mécses tudja azt, hogy Urunk kegyelmével teljesíteni próbálta a felszentelésekor tett szeretetígéretet. De a másodikat még inkább értékelni kell, mert a mult példája beszédes azok előtt, akik a jövő kapuja előtt sorakoznak. A jövő nemzedékének, az Úr küzdelmes országa harcosainak világosan kell tudniok, hogy nehéz idők fergetegében biztosabb felszereléssel, melegebb szívvel, erősebb tudással, nagyobb lelkülettel kell belépniök az élethivatás szent területére. A lanyhák nem alkalmasak arra, hogy állhatatosak legyenek. A lobbanó élettüzek tudnak csak tüzet gyujtani, és a fellobbanó fényforrások tudják biztosan mutatni a földi és örök élet országútját.

„Ti vagytok a világ világossága" (Mt. 5, 14.) — mondotta az Úr tanítványainak. Mi voltunk és ti, ifjú nemzedék, lesztek azok a tüzek, amelyeket gyertyatartóra helyeznek, hogy világítsanak mindazoknak, akik a házban vannak. De e szent ígéretet akkor tudjátok valóra váltani, ha lelketek minden erejét arra fordítjátok, hogy a papnevelő életben töltött élet során a Krisztus előtt világító életmécs olajával gazdagon telítitek önmagatokat. Azt is jól tudja mindenki, hogy csak a bőségesen táruló kincsekből tud bőségesen szórni a jóakaratú emberi kéz. Azt is tudni kell azonban, hogy csak a lobogó mécsnek tüze tud világítani embertestvérek életútjára.

A régi mécsesek tüze kialvóban van; új szent tüzei a Mindenhatónak, gyüjtő munkátok áldozatosságával a jövő nemzedéknek áldott fényszórói legyetek!

Vezess sugárzó Fény! . . .

Newman kardinális
"The pillar of the cloud" c. versének fordítása.

Vezess sugárzó Fény a sűrűségen át, mely körülvesz;
Vezess Te engem át!
Az éj sötét, s távol még honom;
Vezess Te engem át!
Irányítsd, kérlek, lábaim, hisz' nem látok messze én
Távol virányokon. — Nekem egy lépés is elég . . . !

Nem voltam mindig annyira, hogy kérjem Tőled:
Támogass! Vezess Te engem át!
Magam akartam célt választani és látni utamat,
De most: Vezess Te engem át!
Szerettem a ragyogó napot, s borzadtam, mitől kelt félelem.
Büszkén szabott irányt erőm, idő míg múlt: Feledd el ezt!

Oly sokáig élvezém hatalmad áldásait, s csendes
Irányításid bizton vezettek át
Akadályon, iszap posványain, szakadék s zúgó ár fölött,
Míg mögöttünk tudtuk az éjtszakát.
S a hajnalból angyalok arca ragyogott felém . . .
Hisz' szerettem őket mindig, csak kis időre feledém . . . !

Timkó Imre
V. é. t.

Tisztelendő Testvérek!

Dr. Leopold Antal protonotárius-kanonok elmélkedése
a központisták őszi találkozóján.

Akik a Központi Papnevelde növendékei voltunk, az Alma Mater meghívásának engedve egybegyűltünk abban a kápolnában, ahol papi hivatásunkra felkészültünk, hogy az Úr Jézussal beszéljünk.

Nem nehéz napjainkban magunkat az Apokalipszisz komor hangulatába helyeznünk, amikor a világtörténelem legszörnyűbb háborúja tombol, s már nemcsak egyes államok és népek sorsáról van szó, hanem a kereszténység kétezer esztendeje után Krisztus szellemével szemben a merő tagadás megdöbbentő erővel támad. A titokzatos jövő pecsétjét nem tudja más feltörni, mint az értünk megölt Bárány, s a kereszténység vértanúi esdeklésére csak a Megváltó állíthatja meg az apokaliptikus lovasokat és a harag csészéjét kiöntő angyalokat.

János Apostol hallotta az üzenetet, amelyet Krisztus az egyes egyházak püspökeinek küldött.

Mintha mi is, Krisztus tagjai, az országban szerte egyes egyházak vezetői a szörnyű és félelmetes vízió közben hallanók az Üdvözítő üzenetét. Valamenynyiünknek éreznünk kell, hogy a keresztény szellem hanyatlásának, a nemzetközi és az egyes államokon belül a köz- és magánjogból, a társadalomból kiszorulásának valamiképen mi is okai vagyunk. Nemzedékek hosszú sora felelős a mai katasztrófáért, de mi is sokat örököltünk a multnak hibájából, s nem volt elég erőnk és buzgóságunk megállítani a zuhanást a lejtőn. Modern államok vezetése alatt nevelkedtünk, észrevétlenül is magunkba szívtunk olyan elveket és eszméket, amelyek már nem az üdvösség fáján termettek és nem birják el a Mester kritikáját. Az Egyház a misztikusan tovább élő Krisztus. Tanítása ugyanaz a hivatalos Egyháznak, mint Krisztusé. Mi papok missziót kaptunk az Egyháztól a tanításra, s ezért felelősek vagyunk tanításunk krisztusi voltáért. S ha talán a szószéken és a gyóntatószékben vigyáztunk is, az iskolában, a társadalmi és a közéletben nem voltunk óvatosak, s a korszellemnek hódoltunk, a divat utánzói lettünk, amikor az a tévedést erősen súrolta, vagy éppen kereszténytelen, hamis elveken épült fel. Nem gondolok olyan megfontolt és szándékos tagadásokra, amelyek a Krisztus Király kétélű kardját vagy vasvesszőjét érdemlik, de olyan megtévedésekre, amelyekre a Krisztus Király azt mondja: Van valami panaszom ellened. Van kifogásolnivalója Krisztusnak, mert úgy kellene, hogy az Egyházának ismertetőjelei mind jellegzetesen felismerhetők legyenek, sőt élesen kiverődjenek a papokon: a katolikus és apostoli jelleg, az egység és a szentség.

Nem vagyunk eléggé katolikusok. Túlságosan együtt gondolkodunk korunkkal a fajokról, népekről és nemzetekről. Igaz, az egy emberpártól származó emberiség a Teremtő által a természetbe oltott törvények szerint válik szét fajokra, népekre és nemzetekre, törzsekre és családokra. Szerzett tulajdonságok örökölhetőkké válhatnak és differenciálnak előnyösen vagy hátrányosan.

Krisztus nem törölte el a természeti törvényt, de Ő úgy jött, mint az Ember, mint az Emberfia, s amit hozott, — tanítását és kegyelmét — az ember-

nek hozta, mert minden embernek megvan annak befogadására a képessége — az értelme és szabadakarata, a humánuma. S a legnagyobb emberi érték, a halhatatlan lélek üdvözítése mellett a bűn terhe alatt elfajzott természetet, a túlságosan kiélezett emberi ellentéteket is megváltani akarta a vinculum charitatis-szal. A kereszténységben „a teremtett világ is felszabadul majd a romlottság szolgaságából az Isten fiai dicsőségének szabadságára. Tudjuk ugyanis, hogy minden teremtmény együttesen sóhajtozik s vajúdik mindidáig." (Róm. 8, 22.) Bizony az emberi teremtménynek sóhajtása, vajúdása és kínlódása a kereszténység kétezer éve után is tart, mert a legújabb időkben nem a humánum, nem az emberi lényeg megbecsülése, hanem a külső különbségek kihangsúlyozása felé haladtunk. Figyelmeztet bennünket keserves megpróbáltatásunk, hogy a nacionalizmus és a fajelmélet megváltás után kiált, a keresztény szellem után, amely azokban a faji és népi tulajdonságokban lát igazi értéket, amelyek a kereszténység minél mélyebb megértésére képesítenek.

Nem vagyunk kellő mértékben apostoliak. Azt meséljük ugyan, hogy a szabadosság anarchiája után a tekintélyuralomhoz jutottunk, de a világ a tekintélyen az erő, a hatalom, a szerencse, a siker képviselőit látja, ezért a tisztelete felszínes, mulandó és változó.

Krisztus az Ő Egyházát a tekintélyre alapította, a saját tekintélyére. Nem is tehetett mást, mert az Egyház egyedül Tőle származik, Belőle merít, Belőle él. A maga képviseletére apostolfejedelmet és apostolokat állított, akiknek tekintélye utódaikra száll. Köztünk élő emberek képviselik a tanító, kormányzó és megszentelő Krisztust. Minden korszakban a mi nyelvünkön szólnak hozzánk, s mi szólhatunk hozzájuk. Nem vagyunk holt betűre utalva, amelyet úgyis csak az ő magyarázatának alapján érthetünk meg jól; nem kerülhetünk oly körülmények közé, hogy kétségeink között nem fordulhatnánk illetékes helyre felvilágosításért. S mégis mi papok is sokszor könnyelműen kritizáljuk Krisztusnak ezt az emberismereten alapuló bölcs intézményét. Igen élesen keressük azt a mezsgyét, amelyen belül áll, amelyen kívül már nem érvényesül ez a tekintély. A kormányzó hatalomnak is dogmatikus korlátokat szeretnénk állítani. Pedig az üdvösség útján nemcsak a dogmák védelmezésével lehet vezetni, hanem a veszélyek sokszor ártatlannak látszó utakon is leskelődnek. Valljuk be, hogy a fegyelemtartásban a világiak megszégyenítenek bennünket. Szörnyen individualisták vagyunk. Megbotránkozunk az egyházi kormányzat minden erélyesebb intézkedésén. Azért olyan bántó szégyen a papnak megrendszabályozása. Az Egyház apostoli, nem anarchia, nem demokrácia, nem oligarchia, ezt a papoknak kellene a legjobban érezniök. Ezért kemény fegyelmet kell tartani az apostolutódok színe előtt.

Nem vonjuk le hiánytalanul az Egyház egységének és egyenetlenségének következményeit. Alig gondolok itt az egységes tanítástól, liturgiától, fegyelemtől nyilt eltérésre vagy más vallásos rendszerekkel és szervezetekkel kacérkodásra. Ilyen vétségek ritkák és aposztata jelöltek foglalkozása. Azonban mulasztások sokszor észre sem vétetnek. Az Egyház nemcsak társaság, hanem közösség. Eleven közösség az élő Krisztusban. Eleven tagjai Krisztusnak a hívek is s ez a közösség szentekké és papokká — gens sancta et sacerdotalis — teszi őket, potenciális erők rejlenek bennük a Krisztus Egyházáért és terjesztéséért való cselekvésre. Ez az igazság az alapja az egyházközségi önkormányzatnak és az Actio Catholica-nak. S mi papok alig akarjuk ezt megérteni. Hatalom- vagy tekintélyféltésből vagy kényelemből szabotáljuk ezt

a fontos s korunkban annyira szükséges mozgalmat. A veszélyeit emlegetjük, de adósok maradunk a mozgalom megértésével, megértetésével. Boldog az a pap, aki saját híveinek hitén és buzgóságán épülhet, akinek sok világi diákonusa és diákonisszája segít, hogy a hívek eggyé legyenek és az egyetlen Egyház elterjedjen a földön.

Nem vagyunk eléggé szentek. Ezt a megállapítást leginkább a szentek teszik meg önmagukról. Tehát senki magára sértőnek nem találja. Csak azt akarom itt megfontolásra ajánlani, hogy a pap önmegszentelése megköveteli, hogy másokat is megszenteljen. Mi papok nem lehetünk eremiták, minden világi veszedelemtől futó anachoréták, magánatléták, a tiltó parancsokat pontosan megtartó, de az aktivitást sürgetőkre nem is ügyelő szobaszentek. Hivatásunk a lelkipásztori tevékenységre szólít. S fájdalmasan kell tapasztalni, hogy sokan közülünk mindenféle más állást jobban áhítanak és keresnek, mint a szorosan vett lelkipásztorit. Nincs a szentségnek oly biztos útja, mint a kifejezetten lelkipásztori. Nincs is igazi örömük az úgynevezett száraz papoknak, mindenféle fél, negyed vagy csak látszólagos papi állásokban. Hirdesse magát boldognak minden pap, aki akárhol Krisztus szőllőjében a hívek megszentelésén fáradozik, talán távol a várostól és civilizációtól, de közel a kultúrához, mert a kultúra lelki nemesség s ez éppen az egyszerűeknél található meg leginkább. S akiknek önhibájukon kívül más foglalkozás jutott, érezzék mindig elevenen a nosztalgiát az igazi papi foglalkozás után, ne fölényeskedéssel hanem a kisebbértékűség érzetével nézzenek lelkipásztorkodó társaikra. Ezekkel a gondolatokkal foglalkozzunk ma este az Úr Jézus szent színe előtt, itt, ahova ifjúságunk szép emlékei hoztak vissza, talán egy élet tartamát vagy csak egy-két évet betöltő papi működés után.

Az élőlények hódolata Isten előtt

(Jelenések könyve 4, 2—8. Részlet.)

S az Úr erője elragadt . . .
. . . És íme fenn királyi szék
állott az égben s rajta ült,
Kinek nem mondhatod nevét.

A pillantása jáspisok
fényében égett, s karneol
szikrázik úgy, ahogy szeme,
s olyan még egy nincsen sehol!

Szivárvány volt a trón körül,
úgy fénylett, mint a zöld smaragd,
s körül huszonnégy széken ült
fehérruhás négyszer hat agg.

Fejük felett királyi dísz:
aranyló abroncs csillogott.
A trónból villám tört elő
és mennydörgések, szózatok.

Hét fáklya állt a trón előtt:
az Istennek hét szelleme;
s kristályként csillant ott elöl
üvegnek roppant tengere.

Négy élőlény a trón körül,
szemekkel telve mindegyik
(négy élőlény: a négy kerub)
s négyféle arcuk volt nekik.

Az első sas, másik tulok,
oroszlán volt a harmadik,
a legvégső meg hordozá
embernek arcvonásait.

Hat szárnyukon köröskörül,
s kívül-belül szemek, szemek,
és nem volt nyugtuk, szüntelen
így énekeltek éneket:

„Szent, szent az Úr, az Istenünk,
Mindenható Erős Urunk!
Szentséges Úr, ki volt, ki van,
s ki eljövendő, hódolunk!"

Urbán László IV. é. t.

HIREK A SZEMINÁRIUMBÓL

Bátrakat az Isten is megsegíti.

Minden rémhírnek hátat fordítva bátran és bizalommal tértünk vissza a szemináriumba. Hazajöttünk. Atyánk fogadott. Üdvözlő beszédében azzal az egy kéréssel fordult felénk, hogy most, amikor leginkább érezzük, hogy az Isten kezében vagyunk, legyen közöttünk szent harmónia. Amiként énekünkre a zongora megfelelő hangjai rezonálnak, éppen úgy legyen egybehangzás a mi lelkünk és az elöljárók akarata közt. Lelkünk zongoráján ugyanis az elöljárók akaratán keresztül maga az Isten játszik, akinek játéka így a lelkünkből gyönyörű szimfóniát dallamoztat.

Szeretetteljes volt a viszontlátás. Mikor már együtt volt a család, a főduktor így üdvözölte a kommunitást: „Reverendi Domini! Fratres Carissimi! Iam vel ingredientes benigna recipit et beata vos salutat Alma Mater, cui et mea accedit humilitas: Pax Domini et gaudium cum omnibus vobis!"

Elárvultak az alsósok.

Alig voltunk pár napig együtt, amikor jött a hír: Papp prefektus urat behívták katonának. „Ahová orvos és pap kell, ott vér és halál is lesz" — mondotta a prefektus úr búcsúzáskor. Átéreztük a helyzet komolyságát, és ha nehezen is, de azzal a tudattal váltunk el tőle, hogy olyan megy el tőlünk, aki bátor helytállásával becsületet szerez a reverendának. Akkor is fogadtuk és most is ígérjük, hogy imádságunk folyton kíséri őt is, katonáit is. — Lapzártakor kaptuk a hírt, hogy a prefektus úr végleg leszerelt. Az elárvult alsósok visszakapták atyjukat.

Mindig nagy ünnep a család számára, ha atyját ünnepelheti. Fiai nevében a főduktor köszöntötte nevenapján az atyát. Majd a kamarakórus egyik tagjának külön ez alkalomra szerzett énekét adta elő. Rektor atyánk meghatódva válaszolt. Azt mondta, hogy nem is hisszük, mily nehéz végighallgatni a dícsérő szavakat. Amikor vádolnak bennünket és tudjuk, hogy ártatlanok vagyunk, azt szívesen elviseljük, mert tudjuk, hogy odafent mindent tudnak. De amikor dícsérnek bennünket és érezzük gyarlóságunkat és méltatlanságunkat, akkor e szavak ütnek és vádolnak bennünket.

De mi, fiai, úgy éreztük akkor, hogy az Úr Krisztus maga is approbálná szavainkat. És nem csalódtunk, mert alig pár nap mulva vettük a hírt, hogy az Úr Krisztus helyettese: XII. Pius pápa prelátussá nevezte ki Rektor atyánkat. Lám, mégsem érhetik vádként az atyát fiainak köszöntő szavai!

Lelkigyakorlatunk.

Az idén a lelkigyakorlatot dr. Tihanyi Tibor piarista egyetemi lelkész úr tartotta. Talán e szóval jellemezhetnénk legjobban: életszerű volt. Olyan valaki adta, aki mögött fiatalsága ellenére is a tapasztalatok gazdag bősége

áll. Citátumok helyett a sajátját adta, legtöbbször a saját életét. Szívből jött, szívekre talált. Fogadja ezúton is hálás köszönetünket.

Iam non dicam vos servos . . .

November hetedikén a nap éppúgy kelt fel, mint máskor, de nem úgy a kispapok. Várakozó vágyakozás az arcokon. Nagy nap ez. A szentelés napja. Egyszerű tőmondat és mégis egy egész élet van mögötte. A szentelést dr. báró Apor Vilmos győri püspök úr végezte az Egyetemi-templomban.

Aki végignézte a szertartást, az mind azt mondta, hogy lélekbemarkolóan szép volt. S talán soha oly lelkesen nem énekelték a pápai himnuszt, mint ez ünnep végén. Valahogy mindenki érezte, hogy az Egyház ismét a diadalát üli, hogy az ács Fiának kétezer év elmultával is vannak szent fanatikusai, akik egy egész életet tudnak Neki odaadni.

Este az egész ház, Rektor atyától kezdve egészen a legkisebb ujoncig, alázattal térdelt le az újonnan szenteltek előtt, hogy áldást osztó krizmaillatos kezükről lecsókolhassák Isten kegyelmét.

A centralista találkozó.

A katolikus nagygyűlésnek számunkra a legkiemelkedőbb pontja a centralista találkozó volt. Mert valóban felejthetetlen élmény végigszemlélni kis kápolnánk kórusáról azoknak a felvonulását, akiknek mi méltatlan utódai vagyunk itt a Centrálában. Lehetetlen volt meghatódottság nélkül nézni, amint a gens sancta tagjai: életharcot megvívott öregek és Isten misztériumainak fiatal lelkű sáfárai hazajönnek, elfoglalják itt a sacellumban azt a padot, amelyet talán csak pár éve vagy talán egy egész emberöltővel ezelőtt hagytak el. Az ilyen találkozó mindig számvétel. Leopold kanonok úr mutatott rá punktájában az utóbbi évtizedek hibáira, mélyenjáró lényegátfogással ecsetelte a mulasztásokat, egyben ragyogó szempontokat nyujtott a jövőt illetően. Ekkor felcsendült a centralista-család legfiatalabb tagjainak ajkán a gregorián a maga lélekbemarkoló melódiájával:

„Ubi caritas et amor, ibi Deus est;
Congregavit nos in unum Christi amor:
Exsultemus et in Ipso jucundemur."

Ezalatt a most élő egyedüli centralista püspök: Scheffler püspök úr kivonult segédlete mellett az oltárhoz, hogy elmondja a litániát és kitegye a Legszentebbet. Megható kép: a Mester az oltárról letekint neveltjeire, végigtekint gyermekei sorain, akik imádó hódolattal borulnak le Előtte. — Lassan oszladozik a család, búcsúzóul a fülükbe zsong a növendékek ajkáról a „Jesu sacerdotale cor" örökszép dallama és kíséri és énekbe önti minden pap vágyakozó sóhaját:

„Ut constanter simus omnes sancti, casti sacerdotes!"

Missziósbolt.

Az idén nagyon fellendült a missziósbolt. A boltosok kifogyhatatlan ötlete tette ennyire virágzóvá. A mai nincstelen világban is mindent elő tudnak teremteni. Elődeiket meghaladó buzgósággal dolgoznak. Stanioltól kezdve az almamagig mindent értékesítenek, rossz nyelvek szerint még a használt fogkeféket is, csakhogy a missziók ügyét fellendítsék. A tavalyi boltos: Kiss András II. é. t. mellé a spirituális úr Kardos József II. é. t.-t nevezte ki új missziósboltossá.

Katonaság.

Az elmult nyáron a centralisták különböző helyeken voltak katonai átképzésen. A katonakötelesek zöme azonban itt Budapesten volt. Voltak még: Székesfehérváron, Szegeden, Kolozsvárott, Miskolcon, Szombathelyen.

Levente.

A leventekiképzésünkben jelentős változás állott be. Eddig a Centrále a IV. ker. keretébe illesztve mint annak egy csapata nyert kiképzést; az 1943/44. tanév elején a Pázmány Péter Tudományegyetem külön parancsnokság alatt mint csúcsszervezet működik a LOK. keretén belül. A hittudományi kar a 18. sz. leventecsapatot alkotja. Külön rendelet intézkedik a papi hivatásnak megfelelő korszerű kiképzésről, melynek különleges célja, hogy papjaink a vidéki leventeszervezetek munkájába nemesítő és irányító módon kapcsolódhassanak be. A foglalkozást heti egy gyakorlati és egy elméleti órán Békés Géza II. é. t., intézetünknek az orosz frontot megjárt s zászlósként leszerelt növendéke vezeti. Testgyakorlási órák céljaira az intézet a VKM. segítségével a szemináriumban külön tornatermet rendezett be.

KALOT.

Az érdi KALOT Népfőiskolán júl. 1—21. között rendezett kispaptáboron 7-en vettek részt közülünk. Felejthetetlen és életreszóló élmény volt ez az ország minden részéről összejött magyar kispapság nagy találkozása az „őszinteség házában". Az Isten akarata és az idők szava: ezerarcú népünk, földhöz-ragadt, rögökre hajló magyarok égő sebei kiáltottak nehéz vádakkal halló fülek gyógyító ír után. Megmutatkoztak az eltiport magyar géniusz, a magára hagyott magyar paraszt betemetett értékei zenében, dalban, játékban, táncban, képzőművészetben. A bemutató előadáson a mieink is valamennyien szerepeltek s azóta is állandó törekvésük a közösségnek átadni az ott elsajátított értékeket a magyarság sajátos kultúrájának ismeretét, szeretetét és fejlesztését célzó sorozatos előadások útján. Hisszük, hogy lelkesedésünk és jövőre szóló ígéreteink apostoli elhivatottságunk mozgatói lesznek szeretett népünk bőségesebb életére.

Kispapegység.

A kispapegység eszméje iránt is mutatnak érdeklődést növendékeink. A nyári máriabesnyői megbeszélésen növendékeink közül is többen vettek részt. Hozzászólásaikkal sok közös kérdést világítottak meg, s az intézőbizottság egyik munkakörének vezetésével Zsiros László IV. é. t.-t bízta meg. A tábort dr. Papp Antal, intézetünk prefektusa vezette. A Papi Lelkiség kiadványsorozatot ezévben már 25 növendék rendelte meg intézetünkben.

Mikulás-est.

A hagyományokhoz híven az idén is az elsőévesek rendezték, mégpedig nagy sikerrel. Feszült érdeklődéssel várta már a kommunitás ezt az alkalmat, mert ez mintegy bemutatkozás szokott lenni az elsőévesek részéről. Meg azután ritkán is lehet velük beszélni. A pulpitushoz köti őket a héber-stúdium. Úgy van velük az ember, mint a régiségekkel: ha látni akarjuk, akkor a „múzeumba" kell menni. Így érthető, hogy valóságos reveláció volt számunkra ez az alkalom. Nos hát kellemesen leptek meg. Talpára esett mindegyik. Rendkívül ügyesen mozogtak a színpadon. Némelyik pl. oly nyugalommal tette fel a lábát az asztalra, mintha otthon lett volna, egy másik meg oly gyakorlott

mozdulattal végezte a lopás mesterségét, mintha mindig ezt csinálta volna, nem is szólva arról, amelyik a zsidót alakította. Bravó!

Az új „Nemzetes Úr!"

Nagy kitüntetés érte a harmadévet. Kiváló tagja: nemes Jeles Kornél ugyanis az egyik napon a következő szövegű díszes kiállítású okmányt kapta: „Vitéz Nagybányai Horthy Miklós, Magyarország Főméltóságú Kormányzója a magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére Budapesten, 1941 október hó 25-én kelt legfelsőbb elhatározásával ifj. Jeles Kornélnak a Nemzetvédelmi Keresztet méltóztatott adományozni annak a kiválóan hazafias és áldozatos magatartásának elismeréséül, amellyel az ősi magyar föld csorbítatlan egysége, Magyarország függetlensége, valamint az ezeréves hazát fenntartó és továbbépítő anyagi, szellemi és lelki javak védelme érdekében életét önzetlenül, önként kockáztatta.

Kelt Budapesten, 1941 november hó 4-én.

Aláírások.

Papnövendékek tisztikara.

Főduktor: Csatlós Ferenc VI. é. t. esztergomi; asszisztencia magiszterek: Gál József VI. é. t. pécsi, Gyurácz Ferenc V. é. t. győri, Nagy János IV. é. t. esztergomi; cantus magister és orgonista: Hergenröder Miklós IV. é. t. pécsi; előénekes: Pataky Kornél V. é. t. csanádi; duktorok: az elsőéveseknél: Csiszér Ferenc V. é. t. esztergomi, Zsíros László IV. é. t. váci, a másodéveseknél: Gyurácz Ferenc V. é. t. győri, Bebesi József IV. é. t. székesfehérvári; eleemosynarius domus: Szepes Alfréd VI. é. t. O. S. B., samaritanus domus: Kassai István V. é. t. székesfehérvári; szacellánusok: Földvári Imre IV. é. t. veszpémi, Megyer Jenő III. é. t. esztergomi, Kardos Gyula II. é. t. kassai; könyvtáros: Vaszkun György V. é. t. hajdudorogi; műszaki duktor: Luncz György V. é. t. esztergomi; tabellarius: Hubert János IV. é. t. győri; missziós ügyek intézője: Ráduly Géza III. é. t. gyulafehérvári; missziósboltosok: Kiss András II. é. t. veszprémi, Kardos József II. é. t. esztergomi; bidellusok: VI. év: Tóth Károly esztergomi, V. év: Knapp Iván kalocsai, IV. év: Árva György szatmári, III. év: Vörös Árpád pécsi, II. év: Juhász Péter kassai, I. év: Lengyelfalusy István esztergomi.

1943 augusztus végén a Kormányzó Úr Őfőméltósága dr. Bánk József érseki és hercegprímási főszentszéki jegyzőt a kánonjogi tanszékre nyilvános rendkívüli tanárrá nevezte ki a hittudományi karon.

Az újonnan kinevezett professzor mint az esztergomi főegyházmegye teológusa 1931—1936-ig volt a Központi Papnevelő Intézet növendéke. Később Rómában végzett jogi tanulmányokat. Kinevezése nagy örömmel tölt el minden központistát. A Centralista e helyen fejezi ki jókívánatait s kéri Isten bőséges áldását professzori munkájára.

A hittudományi kar 1943 június 8-án tartott ülésén dr. Erőss Alfréd kolozsvári teológiai tanárt magán-tanárrá képesítette és a Nm. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr a képesítést megerősítette.

Szigorlatok:

Új rendszer szerint:

Baccalaureatus: Király József, Major Kálmán, Ágoston Gyula, Knapp Iván, Luncz György, Kassai István, Szuchy Róbert, Gyurácz Ferenc, Somfai Ferenc, Bálint József, Bubnó László, Csiszér Ferenc, Lengyel Ferenc és Vaszkun György.

Licentiatus: Csatlós Ferenc.

Laurea: Juhari Gábor, Koncz Lajos, Papp Imre, Petrák Mihály, Kováts Erazmus és Kovács Jenő.

Régi rendszer szerint: Budai Dezső (egyh. tört. és jog.), Németh Antal (erk. és lelk.).

SZÁMADÁS A „NEMES ISKOLA" ÉLETÉRŐL

Nagy tényről mesél minden ősszel a Szeminárium kertje. A hullott levelek úgy pihennek egymás hegyén-hátán, mint emlékek valahol mélyen benn az emberben. Mint volt napok csendes egymásutánja az idő fordulásaiban. Olyan érdekes: ilyenkor elnézegetni, amint sűrű hullásban esnek a földre, mintha az öreg idő rázná a fákat. Hull a levél és az idő pereg. És 113. munkaévét kezdte meg ebben az esztendőben a Nemes Iskola. Így hirdette a megnyitó gyűlés műsora, amit zöld levelek és piros virágok karoltak át mint a jelen jelentése. A régi Iskola a mostani jelenben. Ez az idei év értelme. Ha nem így volna, úgy nézne ki, mint jóságos anakronizmus, ittfelejtett tegnap. Érdekes volna, de nem lenne megbontott zászló, ami alatt csak messzi tekintettel és örök dolgok szomjúságával lehet sorakoznunk.

Most, amikor félév végén számadást végez az ember, legjobb volna tán úgy tenni ezt, mint hajdan a krónikások. Egyhúrú hangszer mellett rímben és ritmusban mondani el a dolgok históriáját. Hallatlan előnye ennek az, hogy az egyszer átélt életdarab ismét és ismét átkacagott, átsírt, átélt élet lesz. Ez a húr és a ritmus titka. Ha nincs meg e titokhoz az út, legalább a krónikások akarata legyen meg az emberben. Hogy ismét átélt élet legyen, ami elmúlt.

Hogy az iskola ma is él és talán oly lehetőségek előtt áll, mint annakidején, amikor elindították a szentálmú álmodók, annak az az oka, hogy olyan gondolatot építettek bele, ami mindig új, mert minden új napnak irányt mutat. Ez pedig: teológusként színt és jelentést adni a magyar kultúrában. Hogy e tétel azután egyszer azt követeli, hogy magyar nyelvű egyházirodalom teremtessék, máskor meg azt, hogy meglássuk az utakat, hogyan lehet a magyar népet egyre mélyebben, a maga összes lelki, jellembeli, társadalmi, kulturális adottságaival egyetemben beleépíteni Isten hatalmas szintézisébe, ez a különböző napok különböző követelése és parancsa. Az idő szava pedig Istené. Ma már közhely, hogy az idők iránya más lesz, mint a tegnapé. Akik csak az orruk hegyéig látnak, azoknak ez lehet szólam vagy hit, de akinek a tekintete a végtelen távlataiba néz, a jelen és holnap eligazodását tegnap, ma és holnap fölött álló, örökfiatalságú tényekben: igazságokban és szépségekben keresi. Ez pedig a teológus feladata. Ez a tétel számunkra a következőket mondja. A mai nap „miről van szója" ez. A magyarságot a maga összes adottságaival, mondjuk egy álmos humanizmus vagy proletár kollektívum vas építményébe építik-e be vagy pedig Isten széles, erős és egészséges ölelésébe a természeti és természetfölötti útmutatásában egyaránt. Ez a tétel mint adottság és feladat összegező, egységet adó szempontja iskolánk ezidei működésének. A következő lépés azután a számadásban az, hogy mit tettünk ezért tényekben? 8 gyűlésünk volt.

Az elnöki megnyitó az említett tételt hirdette meg és mutatta be az örökben gyökerező megokoltságát. A szavak mögül a gondolatok hívása és mondjuk, egy toborzó hangja szólt, hogy Végtelenben gyökerező igazságaink fényénél keressük a mostani ma helyes eligazodását, hogy valóban fény és iránymutatók lehessünk odakinn.

Külön gyűlésen foglalkoztunk a legkeresztényibb magyar drámával, a „Bánk bán"-nal. A felolvasás a tragikum végső gyökerei után kutatott és ke-

reste ezen a szomorú, tört arcon. A másik felolvasás Bánk bán korának társadalmi, gazdasági viszonyait tárta föl. A következő tekintet a mai irodalomra irányult. És a hatvanéves Harsányi Lajos költészetéből emelte ki a teológia gyöngyeit. Megmutatta azt a titokzatos belső egységet, ami a gondolatok, a magyar gondolatformák és a fantázia frigye e költészetben. A kultúra leglényege szerint Isten csodálatos dinamikája a természeti törvényszerűségek, az emberi értelem és a kegyelmi alakítás világfényei által. A természeti és kegyelmi kultúra mikéntjét és formáit, valamint logikus követelményeit elemezte a következő gyűlés felolvasása. Amit a tanulmány az ész gondolatnyomozásában bemutatott, azt láttuk azután az előadott népdalokban, táncokban és népi játékokban.

Majd Balassa lelkében néztük, hogy a vallási egységnek mik lehetnek elinduló pontjai. Érdekes volt így a nagy konvertita példáját elemezni. A román únió történeti és jelenlegi adottságait, nehézségeit és módját vizsgálta a másik felolvasás.

Díszgyűlésen ünnepeltük az újmisés testvéreket. Alaphang az volt: Feledkezzünk bele a papság szépségeinek szemlélésébe, hogy a birtoklók öröme és a törekvők kívánsága még nagyobb legyen.

Utolsó gyűlésünk zenei est volt. Mai magyar szerzők szerepeltek a műsoron. Bárdos Lajos főiskolai tanár úr is résztvett és előadott arról a szinte legendás útról, amit a népi dallamok tettek meg Kodály és Bartók művészetéig. A művésszé folytatott magyar paraszt mondja bele magát az egyetemes kultúrában a muzsikán keresztül annyira másként, mint a többiek. Itt mondom el azt is, hogy az iskola kamarakórusa és zenekara karnagya vezetésével egész félév folyamán milyen lényegszerűen állt a munkában.

Ma unos-untalan elmondott igazság, hogy a fejlődés csak szerves lehet. Ez röviden annyit jelent egy közösség életében, hogy e fejlődés már az indulásnál adott alapok kibontása, az adott gondolatok tartalmának szételemzése és a jelenlegi mában való érvényesítése. Ha az alapgondolatok erőtlenek ahhoz, hogy időket lépjenek át, akkor a keret elöregedett. Az elmult félév biztosíték rá, hogy nem holt gondolatot veszünk körül. Nem tudom, hogy más nemzedékek hogyan érezték ezt, de a mi nemzedékünk rokonságát az iskolában ott 1831 táján kell keresnünk, mert a feladatunkat nagyon rokonian fogalmazzuk. Ez azután számunkra nagy elkötelezés és folytonos ösztöke, mert fényhordozók nyomában csak így lehet járnunk.

A M. E. I. elsőfélévi pályázatainak nyertesei.

1. Örmények, görögök, koptok és szírek úniójának vonatkozásai a florenzi zsinat aktáiban: Szarka András IV. é. t.

2. A középkori magyarnyelvű versek világa: Urbán László IV. é. t.

3. Az *Ἀποκάλυψις Παύλου* c. apokrif könyv hatása Dante Divina Commediajára: Kraut Ödön III. é. t. és Várszegi István II. é. t.

Zenekarunk meg a kamarakórus

Hangulatos szemináriumi esték és ünnepélyek főszereplője a zenekarunk. Megérdemli, hogy pár sorban öregbítsük érdemeit.

Nem a küzdelmes multról szólok most, hanem a maga nemében teljesnek mondható mai zenekarról. Ebben már ott halljuk a jó öreg harmónium mellett a legjellegzetesebb fuvolákat, a kopott régi cselló mellett a legújabb típusú hangszereket. A Nemes Iskola műsorát mindig ott díszíti egy-két zenekari szám is. Minden gyűlésnek ez adta meg az ízét, zamatát. Ha komoly kérdések szerepeltek a műsoron, a zenekar is komoly klasszikus darabok előadásával igyekezett a hatást növelni. Ha az előadók, szónokok szavait lelki mélyszántásnak mondjuk, akkor a zenekar számai voltak a szomjas barázdákra hulló májusi eső. Ha meg a szereplők a Nemes Iskola egészséges, vidám derűjét akarták kicsalni, ismét csak a zenekar pompás, magyaros zenéje volt a segítőjük. Így érthető, hogy zenekarunk minden szereplése lelkes tapsot kapott a Nemes Iskola tagjaitól. Ámde az Iskola tagjai mellett többször nagynevű művészek is ott tapsoltak. Harmonikus, hibátlan összjátékáért híres zeneszerzőktől is gyakran kapott elismerést és dícsérő kritikát. Nagyon kevesen tudják, hogy ezeket a sikeres szerepléseket a zenekar mindenegyes tagjának milyen fáradságos munkája előzte meg. Azért is értékes ez a közösség érdekében végzett munka, mert egyénileg nemigen kapott érte elismerést senki sem. Még csak nevük sem szerepelhetett a műsorokban. Névtelen munkásai ők a Nemes Iskolának és a nemes művészetnek. Éppen ezért most is nevük említése nélkül mond nekik dícséretet és köszönetet a Centralista.

Multjában meg sem közelíti a zenekart, de érdemeiben szinte vetélkedik vele a kamarakórus.

Régen észrevették már az ifjú karnagyok (Bubnó, Hergenröder-Hárs), hogy az „öreg" énekkart a gyakran ismétlődő magyar iskolai próbákra összehozni nagyon nehéz. Ezért kiválogatták a jó hanganyaggal rendelkező nagy énekkar legjavát, s ebből alkották meg a kamarakórust.

Ez a pompás kis kórus fínom énekkultúrával, teljes összhangjával és előadásának tömörségével általános feltűnést keltett. A zenekar mellett nagy érdeme van a Nemes Iskola műsorainak élénkítésében. Egyházi énekeket éppen olyan tökéletes művészettel énekeltek, mint világi, magyaros, népies énekeket. Névtelen tagjait ismét csak dícséret illeti.

Beszámolónk teljességéért itt emlékezünk meg a zenekar és a kamarakórus kiváló karnagyáról, Hergenröder-Hárs Miklósról. Mindkét művészcsoportnál ő volt a lelkesítő, irányító és egyben összefogó kapocs is. Zenei műveltségének és átlagon felüli képességeinek beszédes bizonyítékai nagyszerű saját szerzeményei. Karnagyi képességeit pedig élénken bizonyítja a zenekar és kamarakórus számos

sikere. Nemes önzetlenséggel segítette mindig másoknak próbálkozásait a karnagyi pálcával. Többen egészen szépen haladtak e téren. Hergenröder-Hárs Miklós nélkül mégis nagyon nehéz volna elképzelni a díszterem karnagyi emelvényét.

Névszerint kell megemlíteni három legnevesebb szólistánkat is. Szóló énekesünk, Pataky Kornél zengő baritonja a könnyedén sikló hajlításokkal mindig szívesen hallott szám volt.

Szóló hegedűsünk Szepes Alfréd volt. Rutinos vonókezeléssel, fínom ujjtechnikával szólaltatta meg a komoly felkészülést és gyakorlott hegedűst kívánó darabokat.

Nem maradt el mellettük a zongoristánk sem. Dr. Róna Pál bravúros billentéssel kifogástalan, mindig precíz előadást nyujtott. Hangversenyzongora kívánkoznék ujja alá.

Befejezésül csak annyit említek, hogy a kamarakórus sikereinek hatására az alsóbb évesek gyakorló szakosztálya Megyer Jenő kezdeményezésére népdalkórust szervez. Adja Isten, hogy siker koronázza törekvésüket. Akkor majd három művészi együttes fogja hinteni az ifjú centralisták szívébe a tiszta művészet szeretetét és tiszta örömét.

A Görög Kör

ebben az évben ünnepli fennállásának 15. évfordulóját. Eme évforduló alkalmával jólesik visszatekinteni a multba és végignézni a megtett úton. Az egyes útszakaszokat jelző állomások bizony nem egyszer kemény, következetes, akadály-elhárító munkáról beszélnek, de egyben azt is hirdetik, hogy az áldozatos testvéri szeretet jótékony behatásai alatt működő közösségi gondolat milyen csodálatosan működő erőforrásokat tárhat föl még egy kicsiny közösség tagjainak a lelkében is.

Mert a Görög Kört nem véletlen ötlet hozta létre, hanem az egymásrautaltság érzése és a jövő kötelességeinek felelősségteljes vállalása. Az idegenbe szakadt gör. kat. növendékek mindjárt kezdetben megérezték az összetartozás gondolatában rejlő hatalmas erőt, és ennek a gondolatnak elmélyítése végett megalkottak egy külső jogi keretet, amely rövid fejlődés után teljesen alkalmassá vált a görögség sajátos színezetű, kibontakozásnak induló belső életének befogadására. E mellett azonban komolyan igyekezett megvalósítani egy másik célkitűzést is, nevezetesen a szertartásbeli ismeretek elsajátításának előmozdítását. És ma már hála Istennek ott tart, hogy nemcsak a szeminárium keretein belül van biztosítva a görög szertartás szabad gyakorlásának lehetősége, hanem a hittudományi kar is hozzájárult 1942. évi őszi határozatával, hogy a görög katolikus hallgatók mindazokon a nyilvános, parancsolt gör. kat. ünnepeken, amelyek a latin szertartásúaknak nem ünnep, távol maradhatnak az egyetemi előadásokról.

A Görög Kör ma a szeminárium házirendjének szellemében működő autonóm testület, hogy mindenkori tagjai könnyebben eleget tehessenek különleges kötelességeiknek. A jövő nemzedéknek szent kötelessége az elmult évek sikeres munkásságából erőt, kitartást merítve mélységes felelősségérzettől áthatott lélekkel továbbhaladni az elődök által megjelölt utakon minden kicsinyes, egyéni érdek háttérbe szorításával.

A nyári katonaságnál...

Reggeli csuklón kevesli a szakaszvezető úr a gyakorlatozó kispapok számát. Névsorolvasás. Kiderül, hogy öt misézik, öt ministrál, a többi meg fel van mentve. Mérges lesz erre és kifakad: „Én nem értem, hogy mindig újabb trükköket találnak ki. Misézzenek a felmentettek!"

A magyar édesanya.

Talán Füleken történt, hogy sokat vesztegelt a vonatunk Rozsnyóra menet, mi meg nézelődtünk az ablakon. Egyszercsak jön egy nénike egy kosár gyönyörű körtével, alig bírja hozni. Megáll a vonatablak előtt és azt mondja, hogy ezt mind nekünk hozta. Próbálunk szabódni, hogy nem kívánjuk ingyen . . .

— Nem, — mondja — tudják, nekem is van egy katona fiam, kint harcol valahol Oroszországban, neki nem adhatom, hát maguknak hoztam, fogadják csak el Isten nevében.

Isten áldja meg a katonafiadat, drága magyar édesanya!

A logika.

Ez meg a vidéken katonáskodóink egyik csoportjával esett meg. A tapasztalat során nemcsak a központistáknak, de minden kispapnak legtöbb baja eddig mindig a ratio körül volt. Ha valami parancs contra rationem történt, ami elég gyakran megesett, akkor a filozófus koponyákban valami ágaskodni, rúg-kapálódzni kezdett, ami a mindenkori debacháláshan jutott kifejeződésre. Ezekután nem csoda, ha a következő eset történt meg. Az egyik szeminárium filozófia tanára vigasztaló látogatásával akart fiai katonasorsán enyhíteni. Szokásos mosolyával be akar lépni a kispapkaszár-

nya kapuján, de tölténytáskás növendéke valahonnan az őrlyukból előugrik és visszát parancsol. „Aztán mán mért?" — méltatlankodik a mester. „Hát azért, jelentem alássan, — zengi a kispaphang fortissime — mert ide a logika be nem jöhet!"

A főszacellánus . . .

Ő a legkiválóbb a háromságban. De azért a debilitas post peccatum Adae rá is rászállt. Így hát vele is előfordult, hogy megbetegedett. Sőt a láza oly magasra emelkedett, hogy az infirmárius belátta, hogy itt már csak a bor segít. El is ment a vicerektor úrhoz borkiutalás irányában. A vicerektor úr beleegyezett, de megkérdezte, hogy kinek lesz.

— A főszacellánusnak — volt a válasz.

— Ejnye, ejnye, — jegyzi meg a vicerektor úr — hát még betegségében sem tud lemondani?!

Feketén kollokváltak . . .

Az új világban már ez is lehet. Késő téli délután volt, sötét volt. Bent az egyetemen lámpák égtek, de a kollokválók részéről azért teljes volt a sötétség. „Elemezze, kérem, ezt a szót: Hannibál!" A hallgatóságra ráterpeszkedett a barna éjfél. De nini, a professzor úrra is. Mert ez áldott pillanatban kialudtak a lámpák. Rövidzárlat. Futkosás lámpáért, gyertyáért. A bidellus előtapogatta a professzor úr önműködő légvédelmi lámpáját és ameddig szusszal bírta, szutyongatta, hogy kicsiholhasson belőle egy kis derengést. Előkerült egy-két gyertya is. Kapott egyet a professzor úr és egyet a felelő. Lám, mennyire nem igaz a pszichológusok ama állítása, hogy csak a világosság deríti fel az embert! Mikor a feketeség jóságos leple ráborult a teremre, egyszerre megváltoztak az előbb még szorongóan nyugtalan kedélyek, visszaállt az önbizalom, mert feketén ma minden sikerül.

T. B. C.

Társalgó Bagósainak Clubja a korlátozások ellenére is életteret biztosított magának. Sőt (hála Jeles Kornél klubelnök ügybuzgalmának) nagylelkűségük odáig terjedt, hogy az újmiséseket is ők látták el megfelelő dohányárukkal, annyira, hogy azok a primíciájukon a vendégek dohányigényeit nagyszerűen kielégíthették. Hála és köszönet érte.

Tombola.

Fényesen sikerült az idén is. A háborús helyzet ellenére (hála a sok jószívű adakozónak és az egész ügy mozgatójának: a missziós ügyek vezetőjének, Ráduly Gézának) rendkívül sok és értékes tárgy gyűlt össze. Hatszáz jegy kelt el. Magas ára ellenére is pár nap alatt elkapkodták.

A HÁZ ÉNEKE

A mi klastromunk pálos emlék.
Két évszázad előtt rakták a falát
És zsolozsmáztak szent melódiát:
S amint a fal, úgy lelkük egyre nőtt.

Az Isten ujja egyszer balra intett,
S ők mentek észak hidege felé.
A Ház ittmaradt. Zárt, szürke négyszög.
Az udvarán áll Mária kútja.
Komoly oszlopon tartja Kisdedét;
A szentek sora az erkélyszélről
Nagy-hallgatagon odanéz.
Az ő szemükkel sokkal jobb a látás.

Ma kispapotthon s néha csoda háza:
Némán lépdelő kispapok közé
Nesztelen nyíló tölgyajtókon át
Lábujjon lép be sok pálos barát
És egy-egy tanít egy-egy kispapot:
Némelyik ősz pap Írást magyaráz,
Másik vezeklő szőrövet mutat,
A harmadik régi mécsest húz elő
S kódexíráshoz lúdtollat farag.
Barnult faragást folytat az ifja,
S a kút aljára térdel újra kettő...
Mesél, fúr, farag s énekel a szerzet.

Mély templomukban mit hagyott kezük?
Micsoda dallam? Ismeretlenül
S névtelenségben szentek éltek itt,
Akiknek mindegy: Bécsben prédikálni,
Koldulva járni Pestnek kunyhait
Vagy elgörnyedve minden délelőtt
Berakásokkal — mit senki se' néz meg —
Átlelkesíteni a szentély padjait.

Csend.
Beszél a Ház. A kispap hallja csak
Tetősétányán az áldott szavakat;
S mikor eltűnnek a mult barátai,
Mint égi madár, nyílként felsuhan
A Végtelenhez lelkéből a dallam:
Kőszikla lesz a papi akarat.

Békés Géza II. é. t.

Elaluszik a püspöki gyertya

1943 szeptember 3-án utoljára lobbant fel a szegedi székesegyházban a főoltár legmagasabb pontján a püspököt szimbolizáló gyertyaszál. Ez a gyertya égett, pedig Glattfelder Gyula csanádi érsek-püspök halotti ravatalán feküdt a szentély előtt. Száz és száz gyertya mellett ez volt az egyetlen ott, ami arról beszélt, élethivatottságát az ünnepélyes gyászpompa díszes kereténél nagyobbnak tudja, az arra gondol, vajjon fellobban-e az örök Isten trónjánál élő gyertyaszálként az az életzarándok, aki a temetés napján befejezte földi pályafutását.

Erre a nagy kérdésre csak úgy lehet felelni, ha rágondol az ember

hogy ma még jelen van, legalábbis díszes koporsójában, a csanádi egyházmegyének főpásztora. A többi gyertya csak dísz volt; a többi fényforrás csak fénycsóvát szórt és arról szólt, hogy az Egyház és a nemzet egyik nagyját akarja utolsó lobbanással fényárba vonni.

Egyház és állam nagyjainak kijár ez a külső tisztelet. Aki azonban az arra, hogy az örök hazába való hazatérés akkor igazán fénylobbanás, ha a földi élet olyan erénygyüjtés volt, amelyet szent értéknek ítél az örök Bíró.

A szegedi temetésnél igen sok emlék éledt elevenné. Csanád érsekpüspöke fiatal korától kezdve hitoktatói, prefektusi, kollégium igazgatói, egyetemi tanári, majd püspöki

működése annyi áldozatos munkát csillantott meg, hogy a gondolkodó és alázattal hívő lélekben felébresztette a gazdagon távozó lélek életképét. Olyanformán tűnt fel előttünk az ifjúság lelkéért különösen a Szent Imre-kollégiumban mérhetetlen sokat dolgozó főpap, hogy hívő lelkünk azt súgta nekünk: hű szolga kopogtat Ura örök otthonának kapujában.

Nem adatott ugyan embernek az, hogy ilyen ítéletet mondjon, de a hívő lélek méltán támaszkodhatik az evangélium szavaira, amely szerint a szeretet gyakorlása lesz az örök élet értékeinek mércéje. Mi nem is vállalkozhatunk ítéletre. Az ottani együttes sem gondolt arra, hogy az előtte feltámadó sok gyönyörűség nyomán dícsérő szókat mondjon az elhúnyt életéről. Nem is illenék halotti énekek és gyászszertartás között emberi dícsérő hangokat csendíteni.

Mi csak azt éreztük, hogy hívő lelkünk azt súgja nekünk: a mennyek országában Urunk örök oltáránál lángra lobbant az az életgyertyaszál, amelynek jelképét a temetés után ellobbantotta a parányi szellő...

Frankl Vilmos központi növendékpap (1858—1862)

A Központi Papnevelő Intézet mai növendékei születésének százéves fordulóján nagynevű elődjüket idézik. Hálás kegyelettel emlékezünk reá. Büszke öröm tölti el lelkünket, hogy tehetségeinek gazdag termést hozó virágbafakadása szeretett Házunk hagyományait gyarapította. Szólunk erről, de ugyanilyen szeretettel fordulunk kispapélete más eseményei felé is, bár sajnálatos módon gyér, hézagos adatok állanak csak rendelkezésünkre.

Alig tizenhat éves, midőn Scitovszky János hercegprímás az Intézetbe küldi. Hozza magával szunnyadó tehetségét, értékes jellemvonásait, de elkísérik őseitől rászakadt ösztönei is. A halvány betűs duktori jelentések olvasása közben jellemvonásai közül elsőnek az ilyen korban szokatlanul nagy akaraterő ötlik szemünkbe. A Gondviselés különös kegyelme mellett a testi gyengeségek korlátait nem tűrő akarat tette képessé arra, hogy úgyszólván halála napjáig tudományos munkálkodást folytasson.

Akaratereje kispapévei alatt edződött acélossá.

Élénk természete elég alkalmat adott az akaratnevelésre. Jellemző apróságot őriztek meg erre nézve a duktori jelentések másodéves korából. Sok baja volt a pontos reggeli felkeléssel. Tizenhét éves szervezete még nem szokta meg a szemináriumi napirendet és az ötórai harangjelzés után egyideig rendszeresen ágyban maradt. Duktora figyelmeztette a pontosság nagy jelentőségére. Az eredmény a következő évben mutatkozott meg, amikor az elsők között van a felkelésben, bár még mindig kevésnek találja az éjtszakai pihenést és a tanulóteremben „pulpitusára" borulva szokta azt kiegészíteni.

A házi törvények tekintetében elöljárói véleménye az, hogy a fegyelmet nem szívesen tűri. Duktorai feljegyzik róla mindazokat az apró-cseprő fegyelmetlenségeket, amelyek a legtöbb kispapnál elő szoktak fordulni. Tanulási idő alatt nincs a helyén. Ha helyén van, nem köteles tanulmányaival foglalkozik. Étkezéseknél (kevéssel beéri) nem pontos. Ebédlői olvasás alatt szomszédaival beszélget. Duktorai gyakran figyelmeztették. A feljegyzések szerint élt ugyan a „jus murmurandi"-val, de hallgatott rájuk. Jó elhatározásai azonban általában rövid életűeknek bizonyultak. Élénk, sőt ingerlékeny természete valóban nem tűrte a szoros korlátokat.

Küzdött lobbanékonysága ellen, de kevés látható sikerrel. Szeretett vitatkozni és felfogásából nehezen engedett. Vitázó hajlandóságait nemcsak

társalgás közben élte ki, hanem a M. E. I.-ban is, amelynek akkori szokás szerint másodéves korában lett tagja. Éleshangú bírálattal mutatkozott be. Az Iskola vezetősége csak hosszas békítési kísérletek után tudott rendet teremteni. Harmadéves korában az Iskola könyvtárosa lett. Az elnökkel támadt személyi vitája miatt azonban lemondott hivataláról és a következő évben nem is tagja az Iskolának.

Kispaptársai vitatkozó természete ellenére szeretik. Fiatalos jókedve teszi közkedveltté. Vidám kedélye végigkíséri szemináriumi évein. Kedves és kellemes társalgó. Vidám, de a kellő mértéket tréfálkozás közben sem lépi át. Idősebb társait megbecsüli. Az akadémiai díj elnyerése sem változtatja meg. „Nagyságát" nem éreztette környezetével. Szerény és udvarias továbbra is. Amilyen erélyeshangú bíráló komoly kérdésekben és szenvedélyes vitatkozó a maga területén, éppen olyan engedékeny, gyermekded lelkű és önállótlan egyébként. Tizenhét éves gyámoltalan gyermek a legfontosabb magyar tudományos társaság elismerő bírálata után is. Misem jellemzőbb erre, mint az Intézetben nemzedékről-nemzedékre szálló kispaphagyomány.

Egy régi központista elbeszélése szerint teljesen titokban akarván tartani akadémiai próbálkozását, engedély nélkül ment el a bíráló gyűlésre. Eltűnését duktora jelentette elöljáróinak. Már eltávolításáról is döntöttek, midőn az egyéb híján nagy vörös zsebkendőjébe kötött száz arannyal hazaérkezett. Tehetetlenül állt Szajbély Henrik rektor elé, kezében a mintegy védekezésül még mindig szorongatott aranyakkal. A rektor végül is megszánta és a furcsa csomag után érdeklődött. Összefüggéstelen szavaiból végre megtudta a meglepő igazságot és boldogan visszavonta elhamarkodott ítéletét.

Érdekes, hogy nagy tehetségét teológiai tanulmányai során nem csillogtatta meg. Egyetemi osztályzatai központista viszonylatban közepesnek sem mondhatók. Gyenge eredményei okát abban látják már első évben elöljárói, hogy a világi történelem kutatása háttérbe szorítja a teológiát. Abban az évben, mikor elnyeri az Akadémia pályadíját, egyháztörténelemből is csak utolsó eminens. A magyar történelem tanulmányozására használja a kötelező tanulási időt, de rendesen arra fordítja a szabadidőt is. Már kispap korában megkezdi a fáradhatatlan forráskutatást.

Duktorai élénk figyelemmel kísérik munkálkodását, de azt állapítják meg róla, hogy káros hatású könyvet vagy folyóiratot nem láttak kezében. Áhítatos lelkülete megőrzi szellemének érintetlenségét. A Religio szerkesztője is megjegyzi díjnyertes művének ismertetése közben, hogy a mű minden lapján egyházias szellem, katolikus lelkület csillámlik meg. Kiemeli azt, hogy ezzel tetszetősebb megoldásokról mondott le és munkáját annak a veszedelemnek is kitette, hogy bírálói éppen katolikus jellege miatt nem nézik jó szemmel azt. (Religio 1863. I. 24.)

Harmadéves teológus, tizennyolc éves, mikor egész életére döntően kiható akadémiai pályázatát megírja a fejedelmek korának nemzeti műveltségéről és a magyarság megkeresztelkedésének jelentőségéről. Az 1860. évi akadémiai nagygyűlés az ő „perdius et pernox" jeligés munkájának ítélte a száz aranyat. Toldy Ferenc főtitkár melegen üdvözölte majdani utódát, prófétai szavakkal méltatva történetírói hivatását. Negyedéves korában a jogtudományi kar pályadíját nyerte el a nádori és országbírói hivatalról írt alkotmánytörténeti dolgozatával. Erről a kérdésről alaposabb és megbízhatóbb monográfiát azóta sem írtak.

Teológiai tanulmányai elvégzése után főpásztora engedélyével a böl-

császkarra iratkozott be és még két évig az Intézetben maradt. Életművének, nagy Pázmány-életrajzának gyökerei ebbe az időbe nyúlnak vissza. Komoly szaktekintély tehát már, midőn elhagyja a szemináriumot. De nem száraz, koravén „fiatal tudós". Vidám, játékos kedvű, csillogó szemű kispap maradt. Éppen úgy tagja lesz a híres Pátriának, mint azok a negyedévesek, akiket az elöljáróság nem talált elég érettnek arra, hogy mint társelöljárók a fiatalabb növendékeket vezessék. Résztvett csínyjeikben is, nem volt semmi jónak elrontója. Ez rejtőzködhetik utolsó információja ama kitételének hátterében, hogy gyermekes lelkülete (animus juvenilis) miatt még bölcs irányításra szorulna.

A bölcs elöljárói véleménynek minden bizonnyal volt alapja. De mi gyermekded lelkületét ugyanolyan nagy értéknek tekintjük, mint akaraterejét és nagy tehetségét. Ez óvta meg a „tudományos" gőg útvesztőitől és tette kedvessé Isten és emberek előtt. Nem ártott az tudásának, tekintélyének, ellenkezőleg, színesebbé tette életét, mert nem engedte, hogy kiszáradjon belőle a kicsiny, de tiszta szépségek iránti érzék, amely nélkül szürke az élet. Példát mutatott minden mostani és jövendő központistának munkaszeretetben, tudásban, de abban is, hogy az örök nagyság felé apró tökéletlenségeken át hosszú út vezet. Ezért tekintünk mi késő utódai mindig hálás emlékezéssel vissza arra a házirendet nem mindig tisztelő, de munkás és áhítatos lelkű kispap elődünkre, akit később Fraknói Vilmos néven az egyik legnagyobb magyar történetkutatóként ismertek.

Király József V. é. t.

Rektor Atyánk pápai prelátus lett

Rektor atyánknak pápai prelátussá történt kinevezése öröme az egész centralista családnak.

Egy állandóan önmagát adó, gazdag papi életnek külső elismerése ez az Egyház részéről. Szól ez az országos hírű pedagógusnak, aki akár közvetlenül, akár közvetve emberlelkeket nevelt a krisztusi élet számára; az emelkedett szavú szónoknak, aki az örök élet felé vivő utat reflektorozta meg; a lelkiatyának, aki megrekedt életeket lendített tovább és megfáradt emberekben gyujtotta fel a kedvet további helyes életutakra. De mi úgy érezzük, nem kis büszkeséggel, hogy ez a kitüntetés a Központi Szeminárium Rektorának is szól, akinek bölcs vezetése ezzel legfelsőbb elismerésben részesült.

A centralisták örömüket és hálás szeretetüket ezúton is nyilvánítják kitüntetett Rektor atyjuk iránt. Kérik, hogy azzal a tűzzel, amelyből a Gondviselés oly sokat adott neki, gyujtogassa továbbra is munkára jelentkező kispapjai szívét, hogy meleg és világos legyen tőle Mária országa.

Örvendező és ünneplő lélekkel kérjük a jó Isten áldását további papi életére!

Változások munkakörben és címben

Dr. Albrecht József plébános, Berhida.
Dr. Anty Illés p. h. tan., esp. pléb., tanfelügyelő, Sümegcsehi.
Dr. Bacza Dezső h. esp. plébános, tanfelügyelő, Nagybajom.
Bajtay (Baumgartner) Orcs O. S. B. főiskolai tanár, Pannonhalma.
Balla László a kapucinusok rendjébe lépett.
Begya Tibor absz. teológus, Nagyrát (Ung megye).
Dr. Cseh Sándor p. szertartó, szsz. jegyző, Győr.
Csomor Ernő hitoktató-káplán Salgótarján.
Czövek Jenő p. tanácsos, plébános, Barcs.
Dászkál István káplán, Endrőd.
Dávid Béla plébános, Sarkad.
Fagyas István káplán, Újkígyós.
Dr. Galambos Ferenc káplán, Olasz (Baranya megye).
Galambos József szerv. plébános, Bene (Bereg megye).
Géczy János hittanár, Balassagyarmat.
Halász Gyula tb. kanonok, ny. apátplébános, Nagyvárad.
Dr. Hegyi László káplán, Dunaföldvár, Belváros.
Dr. Horváth Győző s. püsp., belső titk. tanácsos, Kalocsa.
Horváth Miklós, a budapesti vakok és süketnémák intézeteinek a hitoktatója.

Dr. Ijjas József érs. biz., kormányfőtanácsos, Szabadka.
Jankovich József kanonok, Győr.
Dr. Juhari Gábor káplán, Szinérváralja.
Dr. Kallós István plébános, Rát.
Dr. Kiss István vicerektor, Eger.
Dr. Kiss Lajos prel. kanonok, ap. kormányzói ált. helynök, Szombathely.
Dr. Kiss László káplán, Gyula.
Koblinger László plébános, Fehérvárcsurgó.
Dr. Koncz Lajos h. teol. tanár, Rozsnyó.
Dr. Kopcsányi Miklós káplán, Mohács, Belváros.
Dr. Kováts Erazmus p. levéltáros, szsz. aljegyző, Győr.
Dr. Kovács Jenő káplán, Sümeg.
Krafcsik András absz. teológus, Bodzásújlak (Zemplén megye).
Dr. Kulcsár István hitoktató, Zalaegerszeg.
Dr. Mester István udv. káplán, érseki szertartó, Eger.
Dr. Mezgár Lajos pp. kamarás, plébános, Budafok.
Dr. Miklós Béla tanulm. felügyelő, hitoktató, Eger.
Mogyorósi László káplán, Nagykáta.
Dr. Mojzes Péter, a bpesti Szt. Imre Kollégium prefektusa.
Nagy József táb. lelkész.
Neumayer Károly teol. tanár, Veszprém.
Németh Antal káplán, Veszprém I.
Németh János plébános, Győrsziget.
Dr. Németh László p. káplán, Székesfehérvár.
Dr. Papp Imre hitoktató, Ada.
Percz Antal plébános, Nagykőrös.
Petró Sándor káplán, Alag.
Dr. Rácz Gábor adminisztrátor, Nadap (Fehér megye).
Rokonai József teol. tanár, Vác.
Dr. Sarlós György kiseg. lelkész, Szentpéterúr.
Dr. Schmotzer Pál szsz. jegyző, Eger.
Schweitzer József káplán, Somogysámson.
Dr. Sereghy László főszerkesztő, tan. kép. prefektus, Ungvár.
Somfai Ferenc káplán, Nyőgér (Vas megye).
Sulyok Béla plébános, Cinkota.
Szabó Pál plébános, Csepel II.
Dr. Szalay Miklós hittanár, Csurgó.
Dr. Száva János érs. főtitkár, Eger.
Dr. Szepesdi Ervin hittanár, Ipolyság.
Dr. Szepesdi Sándor főszsz. jegyző, Esztergom.
Szikla Sándor plébános, Besenyőtelek.
Timkó Mihály hitoktató, Budapest.
Tompa Nándor káplán, Piszke.
Dr. Tóth József tan. felügyelő, Eger.
tahi Unger Béla káplán, Nagyvázsony.
Vági László káplán, Taksony.
Varga Péter Pál hitoktató, Pápa.
Dr. Várkonyi Imre hitoktató, Horgos.
Dr. Zakar András hercegprímási levéltáros, Esztergom.

HALOTTAINK

† HARTSÁR ISTVÁN
nagyprépost, püspöki helynök.

Hosszas türelemmel viselt betegség után húnyt el a kassai egyházmegye áldozatos lelkű főpapja, életének 77-ik, papságának 53-ik évében. Felszentelése után az egyházmegye közigazgatási munkakörében tevékenykedett. Irodában töltötte egész papi életét, de a nehéz, robotos munka, az állandó jogi, közigazgatási kérdésekkel való foglalkozás sem hallgattatta el azt a szerető, meleg szívet, amivel paptestvérei ügyét mindenkor kezelte. Ernyedetlen szorgalmú, munkás életével az akták között, a napi gondok között, a nehéz, felelősségteljes állásban is helytálló, széles látókörű centralista eszményét váltotta életre.

Qui ambulabat iacet, qui loquebatur tacet...

Tegnap még ő beszélt hozzánk mélyen búgó, harangkongó, meleg hangján, ma — botladozó nyelvvel bár — már csak mi szólhatunk róla.

Tegnap a tanterembe még ő jött be közénk, ma mi kerestük fel őt, hogy utolsó útjára elkísérjük.

Róla kell szólnunk, s hang nem jön torkunkból. Gondolataink kavargó áradata elnyomja szavainkat. — Mit hallgassunk el, mikor annyi sok szép, jó és nemes fűződik nevéhez, munkás életéhez?

Szóljunk talán Szent Benedek hűséges szerzetesfiáról, beszéljünk-e Krisztus szentéletű papjáról? Emlékezzünk tán a tudós professzorról, gondoljunk-e a művészi tollú íróra és munkás katolikus sajtóapostolra?

Eszünkbe jut mindez és még annyi más, ami az ő életének tartalmat adott. S amikor e gondolatok elvonulnak lelki szemünk előtt, kirajzolódik az a néhány erős, de jellemző vonásokkal megrajzolt kép, amely alatt a felírás: Vir Dei, qui fuit homo integer christianus. — Ez volt Kühár professzor úr, a szeretve tisztelt Flóris atya.

Szomorúak vagyunk. Könnyes a szemünk. Szomorúságunk azonban nem a hitetlen kétségbeesése, mert könnyeink homályosan ködös fátyolába belevilágít a hit fénye. S ez a hit vigasztaló szóval adja értésünkre: az Úrban hívők élete csupán elváltozik, de nem enyészik el...

† DR. PÁRDÁNYI EMIL
1875 július 3.—1943 november 9.

Januárban lesz egy éve, hogy utoljára jött el hozzánk dr. Párdányi Emil, a szeminárium orvosa. Negyven évi szolgálat emlékeit vitte magával a szent falak közül. 40 éven keresztül látta generációk elindulását és tanúja volt örömteli célbaéréseknek. Míg a szemináriumi élet zajlott, ő vigyázó lélekkel állott az őrhelyen és erősítette az elfáradtakat, bekötözte a sebeket, gyógyította a betegeket és ügyelve

ügyelt az egészségesekre. Valahogyan érezte, hogy itt jobban kell vigyáznia, mint másutt; tudta, hogy itt a kiválasztottak, a Nagy Aratásba indulók vannak reá bízva, akikre sok munka, sok megpróbáltatás, nagy felelősség vár.

Reánk vigyázott és közben az ő szíve kopott, az ő élete morzsolódott az örökké mosolyogva, derűsen végzett irgalmasság szolgálatában. Az Úr megelégelte áldozatos életét. Irgalmas szamaritánusunk november 9-én itthagyta örökre a földi téreket. Csendesen ment el, mint amilyen csendesen hullanak le őszi időben a fákról a levelek. Csendesen és mosolyogva, mint amilyen csendesen évtizedeken keresztül szemináriumunk betegszobájában megjelent. „Boldogok az irgalmasok, mert irgalmasságot nyernek."

A következő hajdani központisták halálhírét hozta még el hozzánk a posta:

Meisl István,
dr. Mészáros Béla,
Szikszai Ignác.
R. I. P.

Új Centralista munkák

Dr. Császár József: Gyóntatók zsebkönyve. Budapest. Korda 1944.

A bűnbocsátás a pap legszebb és legnehezebb feladatainak egyike. De csak akkor talál a pap maga is örömet a gyóntatásban, ha kellően felkészülve ül a gyóntatószékbe. Ebben siet segítségére ez az újabb munka. Főleg a gyóntatáshoz elengedhetetlenül szükséges scientia moralis et pastoralis követelményeit véve tekintetbe, könyvének első felében tüzetesen tárgyal a gyóntató joghatóságáról, második felében pedig a gyóntató tulajdonságait, felmentési hatalmát és kötelességeit adván elő, főleg ez utóbbinál a különböző bűnösökkel szemben követendő eljárást írja le nagy körültekintéssel és hozzáértéssel. A függelékben pedig a különböző felterjesztésekhez szükséges iratminták egészítik ki ezt az értékes könyvet.

Kováts Erazmus: A vatikáni zsinat visszhangja Magyarországon. Győr, 1943.

A doktori értekezésnek szánt kis könyv többet nyujt, mint amennyit a címe sejtet. A hazai vonatkozásokon túlmenőleg nagy vonalakban vázolja az európai szellemi életnek azt az elferdülését, mely a Syllabus tételeiben elítélést nyert, és amely a racionalista természettudomány és a hitetlen, liberalista politika hangzatos jelszavai által megbontott lelki biztonság, az eszmék végleges tisztázása végett egyetemes zsinat összehívását tette szükségessé. Ismerteti azt az igen élénk ellenhatást is, amit a zsinat terve az ellentáborban Európa-szerte kiváltott. Majd a közvélemény hű tükre, a sajtó vizsgálata nyomán megrajzolja, hogyan fogadták a zsinat tervét és a tárgyalásra kerülő hitbeli tételekről kiszivárgott híreket a magyar társadalom egyes rétegei; a hithű katolikusok, a liberális katolikusok, az ultraliberálisok és a protestánsok.

Azután ismerteti a zsinat lefolyását és a magyar püspökök állásfoglalását. Végül azzal a visszhanggal zárja munkáját, melyet a pápai csalatkozhatatlanság dogmájának kihirdetése a magyar napisajtóban keltett.

A munka főértéke világos gondolatvezetése, az apró részleteken felülemelkedő, átfogó tárgyalásmódja. A tudományos felkészültséggel megírt érte-

kezés sok fontos adatot szolgáltat a liberális kor Magyarországának alaposabb megismeréséhez is.

Dr. Kovács Jenő: A keresztény életeszmény. Budapest, 1943.

A szerző a keresztény életeszményt a misztikai életben látja. A misztikai élet lényegében az Isten- és emberszeretet egész lélekkel való megvalósítását és Isten tapasztalásszerű megismerését jelenti, nem rendkívüli jelenségeket. Ez az élet a beöntött szemlélődésben nyer kifejezést, ami viszont az egész életnek az isteni rendelés szerint való koncepciójaként fogalmazható. Erős hangsúlyozást nyer ennek az életeszménynek aszkétikus és heroikus jellege. Végső konklúziója, hogy az így felfogott misztikai életeszmény mindenkire egyetemesen kötelező életforma.

Elmondhatjuk, hogy magyar földön, magyar teológiai irodalmunkat és szintünket tekintve, ilyen hangokat megütni merni, csak feltétlen elismerést és tiszteletet érdemel. Óriási próbálkozás, hogy a keresztény életfelfogás kátyuba jutott szekerét kirántsa.

Dr. Péterffy Gedeon: A Vatikán békepolitikája. Budapest, 1943.

A Központi Papnevelő Intézet anyagi ügyeinek a mai háborús időkben fölötte nehéz, lefoglaló és fárasztó intézése között is tudott időt szakítani magának a szerző, hogy egy újabb könyvével ajándékozza meg a karácsonyi könyvpiacot. Amikor hívőnek és közömbös embernek tekintete egyformán arra a Hegyre szegződik, ahonnan a mai megkavart világnak a vélemények szerint egyedül jöhet csak megmentés, lebilincselő érdeklődéssel olvassuk ezt a munkát, melynek főcélja nem az, hogy a napi érdekességek után szaladgáló könnyű embert eltöltse, nem az, hogy titkos levéltárak még hozzáférhetetlen adatai után kíváncsi tudóst kielégítse, hanem az, hogy az utolsó félszázad eseményei mögé való tekintéssel megláttassa azt, hogy a kereszténység feje mint vezeti elvi szilárdsággal, az alapelvek épségben tartásával, határozott megfontoltságával és erkölcsi nagyhatalmával az Anyaszentegyház hajóját. A sorokból szépen világlik ki, hogy a vatikáni politika célja az Isten országáért való munka, de mikor e célját valósítja, támogatja az államokat is, melyeknek belső békéjét erősíti. A közelmult évtizedek sok érdekes eseményének megmutatásából kiviláglik, hogy a Szentszék világpolitikájának tanítása ez: van eleven ereje az erkölcsi eszméknek. Az egész könyvön végigvonul a pápaságnak ez a gyakorlatilag is igazolt (v. ö. a Karolina-Szigetek viszályának békés elintézése) nézete: a kényes kérdéseket is lehet háború nélkül megoldani.

Puszta Sándor—Hárs Miklós: Őszi vasárnap. Dal.

A költőt a vasárnapi csend éppúgy, mint a természet belső és külső emóciói örömre hangolják. Ezt a hangulatot fejezi ki festői megjelenítéssel, gazdag zenei nyelvezettel a szárnyait bontogató, fiatal zeneköltő. Líraisága közvetlen, elragadó élményt jelent. Tehetsége további reményekre jogosít.

Dr. Tóth Tibor: Új életsíkon. Budapest. Korda, 1942.

Az iskolai év exhortációra nyíló alkalmait használja fel a szerző arra, hogy gazdag lelkének kincseiből tanítsa, életrevaló példákkal buzdítsa azt a leánynemzedéket, amelynek éppen a mai világnézeti zűrzavar miatt öntudatosabb vallásosságra van szüksége. Épp ezért nagy ereje a bő tartalmú könyvnek, hogy a vasárnapok tanításaiból azt a gondolatot ragadja meg, amellyel legtöbbet mondhat az élet küzdelmében álló és jóra törekvő diáklánynak.

Kitűnő segédkönyv a hasonló területen működő papságnak.

*

Tisztelettel kéri a szerkesztőség a Centralista Testvéreket, hogy új munkáikból küldjenek példányt a Magyar Iskolának, hogy így lapunk olvasóinak figyelmét müveikre felhívhassuk.

A Központi Szeminárium növendékei az 1943/44. tanévben

VI. évfolyam:

Ágoston Gyula nagyváradi
Barna Miklós hajdudorogi
Begya Tibor munkácsi
Csatlós Ferenc esztergomi
Gál József pécsi
Gerendás Lajos győri
Major Kálmán veszprémi
Németh Károly szombathelyi
Pordán László esztergomi
Rózsahegyi György kalocsai
Szepes Alfréd O. S. B.
Szokolay Antal esztergomi
Takács Miklós hajdudorogi
Tóth Károly esztergomi
Vönöczki Fábián O. S. B.

V. évfolyam:

Bálint József váci
Bicsánszky György hajdudorogi
Bubnó László eperjesi
Csiszér Ferenc esztergomi
Gyurácz Ferenc győri
Kassai István székesfehérvári
Király József szombathelyi
Knapp Iván kalocsai
Lengyel Ferenc esztergomi
Luncz György esztergomi
Papp Ferenc szatmári
Pataky Kornél csanádi
Petrassevich István eperjesi
Szuchy Róbert egri
Timkó Imre hajdudorogi
Vaszkun György hajdudorogi

IV. évfolyam:

Árva György szatmári
Bebesi József székesfehérvári
Bezák Miklós esztergomi
Békési Sándor egri
Bélafalvi Imre székesfehérvári
Földvári Imre veszprémi
Hergenröder Miklós pécsi
Hubert János győri
Laki János győri
Legeza István hajdudorogi
Miklós Antal esztergomi
Nagy János esztergomi
Soós József veszprémi
Szarka András eperjesi
Szendy József székesfehérvári
Szennay András O. S. B.
Szkalka Béla székesfehérvári
Urbán László szombathelyi
Zsiros László váci

III. évfolyam:

Andrássy János nagyváradi
Bagi Alajos nagyváradi
Czinder László székesfehérvári
Hajtás Ferenc egri
Jeles Kornél hajdudorogi
Kocsis Ferenc egri
Kraut Ödön veszprémi
Lengyel Károly nagyváradi
Megyer Jenő esztergomi
Pataki László szombathelyi
Ráduly Géza gyulafehérvári
Szurán László munkácsi
Takács Zoltán győri
Varga Ferenc esztergomi
Varsányi Vilmos kalocsai
Vörös Árpád pécsi

II. évfolyam:

Balázs Péter váci
Bereznay Andor munkácsi
Békés Géza hajdudorogi
Brodarics János veszprémi
Eperjesi László egri
Fáry János nagyváradi
Gojdics Péter munkácsi
Hollós János hajdudorogi
Juhász Péter kassai
Kardos Gyula kassai
Kardos József esztergomi
Kiss András veszprémi
Markója László veszprémi
Papp Arisztid hajdudorogi
Plächl Béla pécsi
Potoczky Ferenc kassai
dr. Róna Pál N. D. S.
Takács Dénes O. S. B.
Turzán Dezső hajdudorogi
Várszegi István kalocsai
Weinszeisz Lajos esztergomi
Zsák Péter Pál váci

I. évfolyam:

Baranyai Jenő rozsnyói
Bálint Andor esztergomi
Gazdik Teofil rozsnyói
v. Hernádfői Márton esztergomi
Holovács József munkácsi
Lengyelfalusy István esztergomi
Sikolya Bálint szatmári
Szénási Sándor kassai
Weber Sándor esztergomi
Wlassits Ferenc esztergomi

Reverendát, címádát olcsón jót készít

NÁDOR JÓZSEF

polgári és papi szabó

BUDAPEST

VIII., JÓZSEF-KRT. 13. I. 16.
A Keleti-p. u. közelében.

Arany- és ezüstéremmel kitüntetve.
Központi Papnevelő Intézet szállítója.
VIDÉKRE IS SZÁLLIT.
Telefon: 132—504.

NESZVEDA ANTAL

viaszgyertyaöntőde

Máriabesnyő (Pest m.)
1890—1943.

Állami ezüst- és aranyéremmel kitüntetve.

Magyarország elismert, 53 éves cége templomi viaszgyertyák készítésében.

Kívánságra árlapot szívesen küldök.

PALKA JÓZSEF

Magyarország aranykoszorús mesterének
üvegfestészeti műterme

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 59.
TELEFON: 1—302—28. Alapítva: 1894.

KÉSZIT: stílszerű színes és festett templomablakokat, ólomba foglalt díszüvegezést, üvegmozaikot.
— Költségvetés díjtalan, javításokat is vállalok. —

Rómában, Milánóban és Párizsban (Grand Prix) kitüntetve.

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA

ORGONA- ÉS HARMÓNIUMGYÁR R. T.

Postafiók: 8. **PÉCS** Tel.: 17—14.

Fióküzem: RÁKOSPALOTA, Pázmány-u. 72.

Tel.: Budapest, 494—497.

ORGONÁK

bármilyen rendszerben, átépítések, mindennemű javítás, rendszeres karbantartás. Művészi munka, méltányos feltételek. — Az egri, kalocsai, kassai, győri és pécsi székesegyházak orgonáinak és a szegedi fogadalmi székesegyház világhírű nagyorgonájának készítője.

NEMESHANGÚ HARMÓNIUMOK

KELYHEK, SZENTSÉGTARTÓK álló, függő keresztek, gyertyatartók stb.

legszebb kivitelben készülnek

MÉSZÁROS LAJOS

műötvös mesternél

BUDAPEST,

VIII., Mária-utca 15. sz.

Telefon: 349—859.

Javítást, aranyozást, ezüstözést felelősséggel vállalok. Terveket készséggel küldök.

Miseruhák
kelyhek
szobrok
zászlók
cingulusok
stb.

legelőnyösebb beszerzési forrása

OBERBAUER A. UTÓDA

Magyarország legrégibb templomberendező és zászlókészítő vállalata

Budapest, IV., Váci-u. 41.

Alapítási év: 1863. Telefon: 183—344.

Vásárlásainál

hivatkozzék a

CENTRALISTARA

Templomi ruhák, zászlók

Szabó Gyula

egyházi ruha műintézete

FLEMMICH A. FIAI

selyemgyár képviselete

BUDAPEST

IV., Prohászka Ottokár-u. 10.

Telefon: 18—04—63.

Egyetemi-templommal szemben.

Miseruhák, zászlók, templomi ruhaanyagok stb. legelőnyösebb beszerzési forrása.

A KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

tanulmánysorozata

Ottlik László:

Bevezetés a politikába

Ára 5·60 P

Perneczky Béla:

Koreszméink

Ára 6·— P

Hamvas Béla:

A láthatatlan történet

Ára 10·— P

Kapható minden könyvkereskedésben

Farkas Tibor

papírkereskedő

Budapest

IV., Kecskeméti-u. 8.

levélpapír

töltőtoll

névjegy

ajándéktárgyak

Baross Szövetség, Katolikus Összetartás, Piarista Diákszövetség tagja.

Pivárcsi Fülöp

aranyéremmel kitüntetve

Budapest

IV., Veres Pálné-utca 30.

Az összes papi ruhák készítője

◆

Papi szabó

◆

A Központi Papnevelde szállítója

Csak a jó könyv jó barát!

VÖRÖSVÁRY KIADÓVÁLLALAT

(Budapest, IV., Múzeum-körút 13. I. 1.
Telefon: 18—77—37 és 18—44—64)

KARÁCSONYI KÖNYVEI:

Ijjas Antal:

Emberek a ködben

A kiváló katolikus közíró könyvnapra megjelent nagysikerű riportregénye. Érdekes, lebilincselő.

Ára kötve 11·60, fűzve 8·60 P.

Gáspár Gyula:

Árva nép

A Szent István halála utáni évek zűrzavaros idejének nagysikerű történelmi regénye. Nagy siker, egy éven belül két kiadás.

Ára kötve 16·60, fűzve 12·80 P.

Gáspár Gyula:

Ezüstmadár

A legmegkapóbb magyar regény. Egyszerű, kevésszavú, csupaszív havasi emberek életízű derűs története a havasok világának, a végtelen rengetegnek megelevenítő tájfestésével.

Ára szép kötésben 14·60, fűzve 10·— P.

Sz. Mándy Teréz:

A budai ház

Budapest társadalmi regénye. — Áldás-e vagy átok az örökség? Erről a kényes, merész témáról ír lebilincselően, érdekesen az új írónő. Bizonyára sokan fognak maguk és családjuk sorsára ismerni benne.

Ára szép kötésben 14·60, fűzve 10·— P.

Paál Rezső:

Akik százezreknek adtak kenyeret

A világ legnagyobb munkaadóinak regénynél izgalmasabb életrajzai.

Ára szép kötésben 11·60, fűzve 8·60 P.

Halász Henrik dr.:

A rákbetegség megelőzése és gyógyítása

Már gyógyítható a rák! — A szerző saját gyakorlataiból vett példákkal bizonyítja be, hogy még az ú. n. „reménytelen esetekben" is teljes sikert lehet elérni gyógymódjával. — Hasznos egészségügyi és étrendi tanáccsal is szolgál.

Ára ízléses kartonkötésben 6·40 P.

Kapható minden könyvkereskedésben

Néhány új Korda-könyv:

Dr. Privitzky Gyula:

Homíliák a háború lelki problémáiról

Nehemiás könyve alapján. Ára 2·50 P.

Dr. Császár József:

Gyóntatók zsebkönyve

Kitűnő lelkipásztori segédkönyv minden pap számára. Ára 5·50 P.

Dr. Faragó Ferenc:

Krisztus követségében járunk

Az év minden vasár- és ünnepnapjára hoz értékesebbnél értékesebb gondolatokat a szentleckékről, különösen Szent Pál leveleiről szóló magyarázatai sikerültek. Ára 7·— P.

Dr. Záborszky István:

Az Alter Christus eszménye felé

Gyakorlati kézikönyv. Nemcsak kispapok, de a többi egyháziak is haszonnal forgathatják. Ára 5·— P.

A Korda katolikus szellemű ifjúsági könyveiről, regényeiről, társasjátékairól kérjen árjegyzéket!

KORDA Ipari és Kereskedelmi R. T.
BUDAPEST, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 4.

TEMPLOMI SZOBROK

WEISZ FRIGYES

kegytárgyüzletében

Budapest, IV., Ferenciek-tere 4.

Telefon: 18—36—45. Alapítva: 1872.

HORDA
RÉNYOMDA 1148 BPEST